

BUITEN

17^e JAARGANG N°. 42.

ZATERDAG 20 OCTOBER 1923.

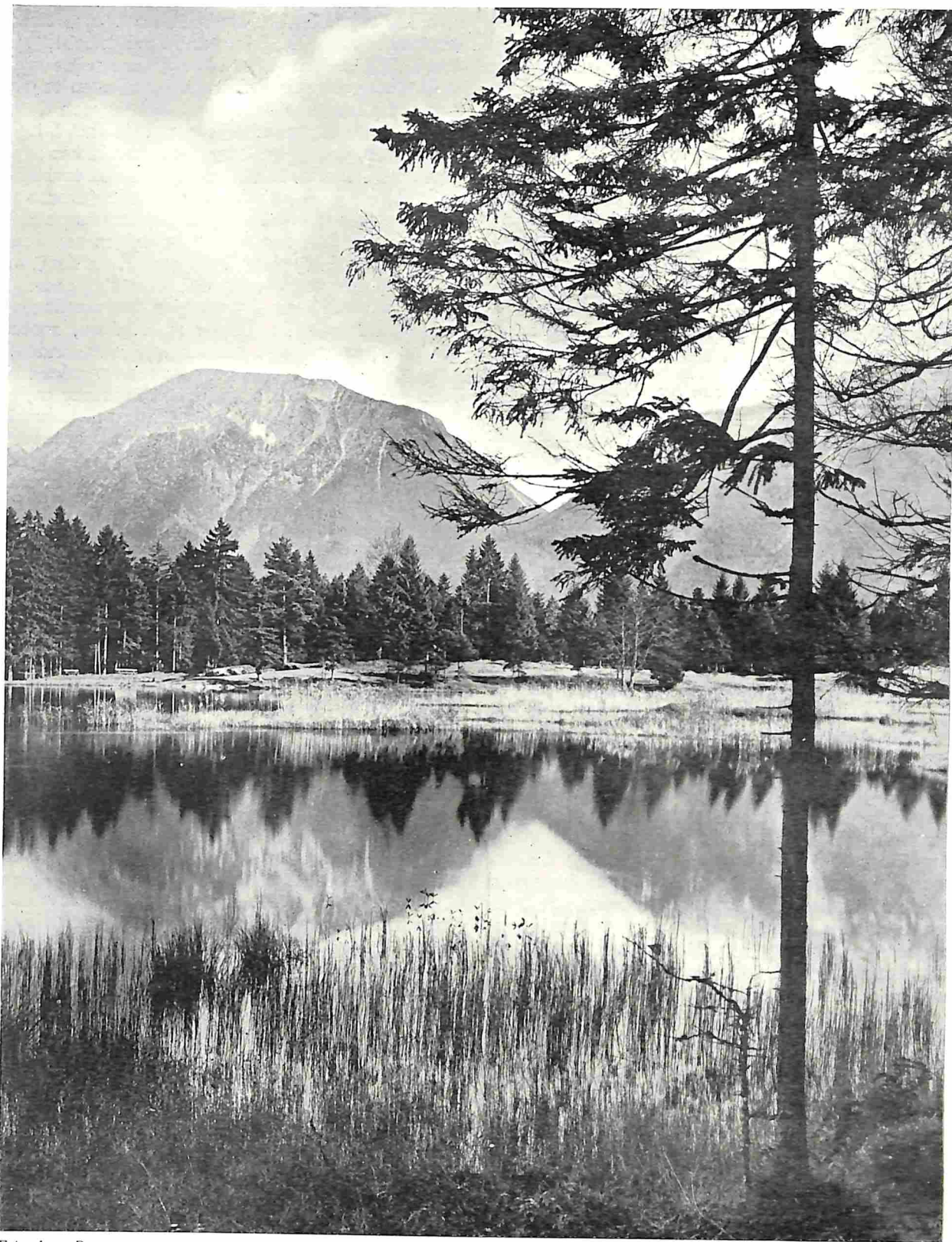

Foto Aug. Rupp.

HET PFLEGERMEER BIJ GARMISCH (BEIEREN).

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

HET PFLEGERMEER BIJ GARMISCH (BEIEREN) ILLUSTR. BLZ. 493	
DE WITTE PRIESTER VAN SIVA (19), DOOR BURTON E. STEVENSON	„ 494
DE LOOSDRECHTSCH E Plassen, DOOR NICO VAN HARPEN, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 496—497
MOOIE STEENEN, DOOR P. VAN DER LIJN, GEÏLL. „	497—500
ONTVANGEN BOEKEN	BLZ. 499
DE SCHANDE, DOOR LIDA VERGOUW	500
LEVERWORSTBOOMEN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLL. „	501
DE CYCLADEN, DOOR DR. G. VAN HOORN, GEÏLL. BLZ. 502—503	
GERRIE, DOOR J. VAN DER VEEN.	BLZ. 503
POORT VAN HET V.M. GROOT ARSENAAL TE BREDA, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 504

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE WITTE PRIESTER VAN SIVA

19) door BURTON E. STEVENSON.

„HET verbaast mij niet dat u verwonderd zijt,” sprak hij, toen wij plaats namen. „Ik ben zelf ook verbaasd, want ik weet niet precies wat ik hier buiten kom doen. Maar nadat Swain in zijn cel was teruggekeerd, was hij als krankzinnig; hij was overtuigd dat er met Miss Vaughan iets vreeslijks zou gebeuren als zij met dien Silva in het huis bleef. Eindelijk maakte hij ook mij ongerust, en hij deed mij beloven naar buiten te gaan en u te helpen het huis te bewaken. Ik ben naar het bureau aan de Record gegaan en had, voor ik hierheen ging, een gesprek met Godfrey. Ik verwachtte half dat hij mij zou uitlachen, maar hij scheen te vinden dat ik maar moest gaan. Hij vond de zaak zelfs zoo ernstig, dat ik twee mannen heb meegebracht. Een hunner loopt op den weg voor het huis heen en weer, en de andere op het zijpad. Ik heb bevel gegeven dat nog twee ze te middernacht zullen aflossen. Wat beteekent nu dat alles?” „Nu,” zei ik, „in de eerste plaats gelooven Godfrey noch ik, dat Swain dien man heeft geworgd.” „Ik kan het nauwelijks zelf gelooven,” gaf Simmonds toe, „want hij lijkt mij een flinke jonge man. Maar het is een duidelijk geval; het motief is er, hij was in het park — en dan zijn er de vingerafdrukken. Hoe kunt u die verklaren?” „Ik kan ze niet verklaren. Maar toch gelooft Godfrey dat de moord is gepleegd door een van die Hindoes.” „Hij zei ook zoo iets tegen mij,” zei Simmonds, „maar er is geen enkel bewijs tegen hen.” „Neen,” erkende ik, „en dat moeten wij nu juist trachten te vinden.” „Waar moeten wij ernaar zoeken?” „Er is slechts één plaats waar wij ernaar kunnen zoeken, en dat is het huis waar de moord is gepleegd. Ik wou alleen maar, dat wij Miss Vaughan eruit konden krijgen — dat zou ons meer de vrije hand geven.” „Wat bezielt dat dwaze meisje toch?” vroeg Simmonds. „Ik zou denken dat zij met twee handen de kans zou aangrijpen om weg te komen.” „Dat zou ik ook denken, maar ik vind haar

op het oogenblik niet toerekenbaar. Ik begrijp haar niet. Misschien komt zij binnen een dag of twee weer tot een ander idee, maar intusschen zou zij hulp noodig kunnen hebben, en dan zie ik niet in, hoe uw twee mannen buiten op den weg aan den anderen kant van een twaalf voet hoogen muur haar eenig goed kunnen doen”. ☞ Simmonds wreef peinzend over zijn kin. „Wat zoudt u voorstellen?” vroeg hij tenslotte. „Waarom brengt u ze niet in het park zoodra het donker is, en laat hen zich in de nabijheid van het huis verbergen? Zij kunnen aan dezen kant over den muur komen. Wij hebben ladders. Bovendien zou het een groote fout zijn, Silva eenige reden te geven om te vermoeden dat hij bespied wordt. Hij zou vroeger of later de mannen op den weg zien, maar zij kunnen zich verschuilen tusschen het kreupelhout”. ☞ Simmonds dacht een oogenblik na. „Ik geloof dat u gelijk hebt,” gaf hij ten slotte toe. „Wij zullen het dus op deze wijze regelen”. En hij verliet het vertrek om zijn mannen bevelen te geven. ☞ Daarna kwam hij met hen terug en wij brachten de ladders op hun plaats. „Weest voorzichtig dat je den bovenrand van den muur niet aanraakt,” waarschuwde ik hen; „er ligt gebroken glas op, en de minste aanraking kan een ernstige wond geven”. „Als jelui aan den anderen kant zijt gekomen,” voegde Simmonds erbij, „neemt dan de ladder weg en verbergt ze in het kreupelhout aan den voet van den muur. Iemand mocht ze eens zien als je ze daar liet staan. Maar zorgt om 's hemelswil dat je ze niet zoo plaatst dat je ze niet dadelijk kunt vinden. Komt om half twaalf weer hier, dan wordt ge afgelost. Hebt ge uw fluitjes? Nu, blaast er hard op, zoodra er onraad is. En zorgt vooral dat niemand je ziet, anders zoudt ge wel eens door een slang gebeten kunnen worden!” ☞ De mannen klommen de ladder op, gingen den muur over en verdwenen aan den anderen kant. Simmonds en ik keerden naar het huis terug. Ik had het gevoel alsof mij een groote last van de schouders was genomen. Met deze twee mannen zoo dicht bij de hand, kon Miss Vaughan zeer zeker niets ernstigs overkomen. ☞ Simmonds en ik brachten de rest van den avond door met het bespreken der zaak, maar geen van ons beiden was in staat eenig nieuw licht erover te verspreiden. Even over elven kwamen de mannen, die de anderen zouden aflossen, en juist toen wij naar den muur zouden gaan, kwam Godfrey op den hoofdweg aanrijden. Wij brachten hem snel op de hoogte van onze maatregelen, die hij zeer goed vond. Hij voegde zich bij ons, en wij waren weldra aan den voet van de ladder. Terwijl wij wachtten, gaf Simmonds den nieuwen mannen dezelfde nauwkeurige instructies als hij den anderen had gegeven; en weldra hoorden wij eenig geluid bij den muur, en de mannen, die afgelost moesten worden, verschenen. ☞ Zij hadden niets bizonders te vertellen. De Yogi en Miss Vaughan hadden in het begin van den avond een wandeling door het park gemaakt, en mijn hart zonk in mijn schoenen toen de rechercheur erbij voegde, dat zij een ernstig gesprek gevoerd hadden. Toen waren zij het huis weer binnengegaan en Miss Vaughan was in de bibliotheek gebleven, zoekend naar een boek, terwijl haar metgezel uit het gezicht was verdwenen. ☞ Toen de mannen hun verslag hadden geëindigd, ontsloeg Simmonds ze, en de twee die de wacht hadden, klommen over den muur. „En nu, Simmonds,” zei Godfrey, „ga mee, dan zal ik je wijzen wat mij er toe bracht dat huis te bespieden en Lester mee hierheen te brengen”. ☞ Simmonds volgde hem zonder een woord te spreken de ladder op, en ik kwam achter hen aan. Wij waren spoedig op den tak. „Het is natuurlijk mogelijk,” vervolgde Godfrey, „dat er niets zal gebeuren. Maar ik geloof dat het gewone tooneel afgespeeld zal worden. Kijk recht over deze boomen heen, Simmonds — aha!” ☞ Hoog aan den hemel verscheen plotseling de vreemde ster, gloeide, schitterde met staalblauwen glans; toen zweefde zij langzaam, langzaam, naar omlaag, recht naar beneden, bleef zweven, barstte uiteen in duizend vonken. En — nauwelijks in staat mijn eigen twee in het wit gekleede gestalten, met uitgestrekte armen en ☞ Een oogenblik bleven wij daar zitten, zwijgend, starend. Toen haalde Godfrey diep adem. „Ik vreesde het wel!” zei hij. „Miss Vaughan heeft zich laten bekeeren”. En hij ging ons voor, de ladder af.

TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

SCHAAKMAT.

☞ Ik was blij dat ik den volgenden morgen weer naar mijn kantoor ging, want ik voelde behoefte aan werk om mijn

geest af te leiden van het vraagstuk van Worthington Vaughans dood en voornamelijk om verlichting te vinden voor de gedruktheid, waarin het onverklaarbare gedrag van zijn dochter mijn geest had gebracht. Ik dacht aan haar met ongeduld en afkeer, want ik voelde dat zij tot den vijand was overgelopen en den man, die haar beminde, in den steek had gelaten op den tijd dat hij haar het meest noodig had. ☒ In mijn oogen was haar gedrag harteloos. Zij had haar minnaar tot zich geroepen en hij was gekomen oogenblikkelijk en zonder eenige aarzeling; zonder te denken aan gevaar voor hemzelf was hij toegesneld; als gevolg van die groote toewijding was hij nu in de gevangenis, beschuldigd van een afschuwelijke misdaad; maar in plaats van zich aan zijn zijde te plaatsen, in plaats van de heele wereld haar geloof in zijn onschuld toe te roepen, bleef zij zooveel mogelijk op een afstand van hem. Het was bijna alsof zij aan zijn schuld geloofde! De wereld kon tenminste geen andere gevolgtrekkingen maken! ☒ Met koortsigen ijver wijdde ik mij aan het werk dat zich op mijn bureau had opgehoopt, maar toen Mr. Royce kwam, moest ik met hem de zaak bespreken, en ik heb zelden een meer verbaasd man gezien. „Het sprekt vanzelf dat ik Swain zal verdedigen,” eindigde ik, „en ik hoop dat zich binnenkort iets te zijnen gunste zal voordoen, maar ik heb geen flauw idee wat dat zal kunnen zijn. Hij kan niet vóór den herfst voor het gerecht komen, en ik vrees dat hij in de gevangenis zal moeten blijven.” „Ja, ik zie geen manier om hem eruit te krijgen,” gaf mijn compagnon toe. „Maar het gevaar voor het meisje is veel grooter. Kunnen wij niets voor haar doen?” „Het is moeilijk iets tegen haar wil te doen,” merkte ik op. „Bovendien is mijn belangstelling in haar sterk verminderd.” „Wees niet te streng voor haar; wij moeten doen wat wij kunnen. Daar zij nog niet meerderjarig is, moet er een voogd voor haar benoemd worden. Die kan misschien iets gedaan krijgen.” „Daar had ik ook al aan gedacht; ik zal haar vanavond voorstellen, mij voor een voogd te laten zorgen. Maar als wij wachten tot de rechtbank er een benoemt, vrees ik dat het te laat zal zijn. Swain schijnt te denken, dat het gevaar zeer dringend is.” „Wij kunnen tenminste nog een poging wagen,” zei Mr. Royce. „Ik zal mijn vrouw verzoeken vanmiddag eens naar haar toe te rijden. Misschien kan die iets gedaan krijgen.” En hij ging naar de telefoon om de noodige schikkingen te treffen. ☒ Ik keerde naar mijn werk terug, maar voelde mij niet in staat mijn gedachten erbij te houden, want mijn geweten verweet mij dat ik Swain moest bezoeken, om zeker te zijn dat hij het goed had, en dat ik alles moest doen om zijn toestand te verlichten. Het was geen aangename taak, want ik zou genoodzaakt zijn te erkennen dat mijn opdracht mislukt was; maar eindelijk legde ik mijn werk weg, ging schoorvoetend naar de Tombs en vroeg hem te spreken. „Is zij goed?” was zijn eerste vraag, en zijn oogen gloeiden. „Ja,” antwoordde ik ietwat geprikkeld, „zij is goed — d.w.z. als je Miss Vaughan bedoelt. Om 's hemels wil, wees toch een beetje verstandig, Swain, wat helpt het of je je zoo opwindt. Komaan Swain,” vervolgde ik, tegenover hem plaats nemend. „Ik moet eens ernstig met je spreken. In de eerste plaats verkeert Miss Vaughan volstrekt niet in gevaar. Simmonds heeft twee van zijn mannen gisteren den heelen avond in het park gehad, gereed bij het minste sein dat iets verkeerd ging, tusschen beiden te komen. Dit bewaken zal net zoo lang duren als Miss Vaughan in het huis blijft.” „Dat is goed!” riep hij uit. „Dat wist ik niet. Maar toch moet zij daar niet blijven. Zelfs met die bewakers om haar heen zou u te laat kunnen komen.” „Waarvoor ben je dan toch bang?” vroeg ik hem nieuwsgierig. „Geloof je dat haar leven in gevaar is?” „Erger dan dat,” zei Swain snel, en zijn gelaat werd lijkkeurig. „O, erger dan dat!” Ik erken dat ik iets van zijn afgrijzen begon mee te voelen, maar ik zei ongeduldig: „Dat kan ik niet gelooven. Maar in elk geval zullen onze mannen bij de hand zijn. Bij het minste geschreeuw zullen zij het huis binnen dringen. En bedenk wel dat de drie dienstboden er zijn.” „Dat beteekent niets. Als zij dat gegil in dien nacht al niet gehoord hebben, gelooft u dan dat zij het nu wel zullen hooren? Neen, Mr. Lester, zij moet daar vandaan; als zij het niet uit vrijen wil doet, moet u geweld gebruiken.” „Maar mijn beste Swain,” wierp ik tegen, „dat kan ik niet doen. Wil je dat ik haar schaak?” „Ook dat als het noodig is.” „Dan zou ik al heel gauw ook in de cel zitten. Ik zie niet in wat dat zou helpen.” „Het zou haar redden,” hield hij koppig vol. „Het zou haar redden. Dat is het eenige waarop gelet moet worden.” Maar ik stond plotseling onge-

duldig op. Lette zij op hem, of op mij, of op wien dan ook? „Je spreekt onzin,” zei ik. „Je moest liever aan je eigen gevaar denken; dat is wezenlijker dan het hare.” Ik voelde een opwelling om erbij te voegen, dat zij haar eigen weg had gekozen en dat het dwaasheid was medelijden aan haar te verspillen, maar het gelukte mij die te bedwingen. „Zijn je nog nieuwe dingen ingevallen omtrent den moord?” „Neen,” antwoordde hij treurig, „ik heb er niet over gedacht. Wanneer ziet u haar weer, Mr. Lester?” „Ik ga haar vanavond bezoeken.” „Wil u haar een briefje van mij geven?” „Ja,” sprak ik. ☒ Zijn gelaat verhelderde en hij ging zitten om een briefje te schrijven. Hij vouwde het op en deed het in een couvert, dat hij mij toestak. „Ziezoo!” sprak hij hoopvol, „ik denk dat dit haar wel zal overhalen.” Ik was daar lang niet zeker van, maar ik stak de envelop in mijn zak en keerde naar mijn kantoor terug. Juist toen ik mij gereed maakte om van daar te vertrekken, kwam Mr. Royce binnen met een verdrietigen trek op zijn gezicht. „Mr. Royce heeft mij zooveel getelefoneerd,” zei hij, „dat zij, zooals ik haar had gevraagd naar Elmhurst was gereden, maar dat Miss Vaughan weigerde haar te ontvangen.” „Swain wil dat wij haar schaken,” zei ik met een gedwongen glimlach. „En daarin heeft hij gelijk,” zei mijn compagnon en ging peinzend heen. ☒ Ik ging naar mijn kamers, trok andere kleeren aan, dineerde in een rustig restaurant en nam toen den trein naar de Bronx. Het was over achten toen ik aan de bel trok van het hek, dat naar Elmhurst leidde. De tuinman verwachtte mij blijkbaar, want hij verscheen bijna dadelijk en liet mij binnen. Zonder op hem te wachten liep ik de oprijlaan door naar het huis. De lichten waren op in de bibliotheek en ik stapte naar de open deur. ☒ Toen bleef ik stilstaan en mijn hart kreeg een schok. Want er waren twee in het wit gekleede gestalten in de kamer. De eene was Miss Vaughan en de andere was Francisco Silva. Het meisje zat aan zijn voeten. Zij hadden klaarblijkelijk mijn voetstappen gehoord, want zij keken naar de deur, en Miss Vaughan stond op zoodra ik binnen den lichtkring kwam. Maar als ik verwachtte dat zij eenige verlegenheid zou toonen, vergiste ik mij. „Kom binnen, Mr. Lester,” sprak zij. „Ik geloof dat u Señor Silva nog niet hebt ontmoet.” De Yogi was opgestaan en boog nu voor mij. „Onze ontmoetingen zijn tot nu toe zeer formeel geweest,” sprak hij glimlachend. „Ik ben blij kennis met u te maken, Mr. Lester.” Zijn optreden was vriendelijk en eenvoudig, en onmerkbaar verdween mijn wantrouwen tegen hem. „Ik heb Señor Silva verteld,” vervolgde Miss Vaughan, nadat wij plaats genomen hadden, „dat u erin hebt toegestemd als mijn rechtskundig adviseur op te treden.” „En het is mijn bedoeling,” zei Silva, „Mr. Lester te verzoeken ook mijn zaken te willen behartigen. Ik ben overtuigd dat ik zijn hulp zal behoeven.” Ik was daar volstrekt niet zeker van, want hij scheen volkomen in staat alles van dien aard alleen te doen. „Het zou voor mij niet mogelijk zijn uiteenloopende belangen te behartigen,” sprak ik ietwat scherp. „Mijn waarde heer,” wierp de Yogi tegen, „er zullen geen uiteenloopende belangen zijn. Stel dat wij de zaak op de volgende wijze beschouwen: u vertegenwoordigt Miss Vaughan en zult mijn belangen van dit standpunt af bezien. Daartegen zou toch niets in te brengen zijn?” „Neen,” antwoordde ik langzaam, „maar voor wij hierop ingaan, moet ik precies weten wat die belangen zijn. Ik geloof dat Mr. Vaughans bezittingen zeer uitgebreid zijn.” ☒ Silva haalde zijn schouders op. „Dat geloof ik ook,” zei hij, „maar ik weet hiervan niets behalve wat Mr. Vaughan zelf mij heeft verteld.” „Wat was dat?” „Dat het zijn bedoeling was dit landgoed als een klooster na te laten voor het bestudeeren van onzen godsdienst, en er een schenking bij te voegen.” „Noemde hij ook het bedrag van die schenking?” „Hij vroeg mij niet lang geleden, of een millioen dollar voldoende zou zijn.” „Had hij een schenkingsacte opgemaakt?” „Dat weet ik niet.” „Of een testament gemaakt?” Silva trok zijn schouders op om aan te duiden dat hij dit niet wist, en ik keerde mij naar Miss Vaughan. „Als er een testament is,” vroeg ik, „waar zou zich dat dan waarschijnlijk bevinden?”

(Wordt vervolgd).

Verbetering.

☒ Men vestigt er onze aandacht op, dat het onderschrift der afbeelding beneden op blz. 473 (artikel Binnenhof, nummer van 6 October j.l.) niet geheel juist is, en behoort te luiden: Voorzitterskamer, tijdelijk aangewezen ten gebruike van de Ministers.

Foto P. J. Siewers.

DE LOOSDRECHTSCH E PLASSEN, WAAR DE DRECHT UIT DE PLASSEN KOMT.

DE LOOSDRECHTSCH E PLASSEN.

BIJ verkorting spreekt men in Hilversum en in het overige Gooi van „de Plassen” en rekent dit Natuurmonument tot het zijne. Van natuurmonument gesproken, de Plassen behoeven voor het Naarder Meer niet in natuurschoon onder te doen, al kan het niet op het vogelenheir bogen, dat in het Naarder Meer zijn toevlucht gevonden heeft. Maar daar staat tegenover, dat, terwijl dit laatste uitsluitend voor vogels bestemd schijnt, meer een vogel-museum geworden is, waar de mensch zelden komt, en dan nog slechts op „kousen-voeten”, om de beesten niet te verjagen — de Plassen volop te genieten geven aan wie zich niet met de theorie tevreden stelt, doch zijn voor natuurschoon ontvankelijk gemoed liefst aan de praktijk laaft. ☼ De Loosdrechtsche Plassen zou men ter onderscheiding van het Naarder Meer een levend Natuur-Museum kunnen noemen. Want niet alleen dat de zeiler, de roeier, de zwemmer en de visscher er een dorado vindt, doch de planten-liefhebber zoowel als de vogelbewonderaar kan er zijn hart ophalen. Als hij, rustig in zijn bootje gezeten, met een zacht windje door de kreken vaart, die de vijf plassen met elkaar verbinden, kan hij volop genieten van de prachtige water-flora, vooral van de schitterende waterlelies, die Smorenburg voor menig schilderij inspireerden. Maar ook de vogels voelen zich in de talrijke liesbosschen, waarmede de oevers omzoomd zijn, hier volkomen in hun element en begeleiden de kabbelende golfjes voor uw boeg met hun gejuich en gejubel. Het mag zonderling heeten, dat Hilversum, dat zoo nabij gelegen is, dit natuur-wonder niet tot badplaats gemaakt heeft. Slechts een enkele natuurliefhebber liet er, tusschen twee plassen in, door den architect Hamdorff een buitenhuis bouwen, dat zich in stijl en inrichting volkomen bij de natuur aansluit. Vermoedelijk omdat niemand vóór hem op dit denkbeeld kwam, doopte hij het met den naam van „Karekiet”, een vogel, die zeldzaam, doch hier nog sporadisch voorkomt. ☼ De overige buitenhuisjes, behoudens enkele kleine aan de plassen, van zeilers, trekken zich bescheiden in Oud- en Nieuw-Loosdrecht en Kortenhoef terug, zonder het uitzicht op de $3\frac{1}{2}$ K.M. in doorsnede en ongeveer 12 K.M. in omtrek groot zijnde plassen te bederven. Want het vrije uitzicht en de vaak schoone vergezichten langs de oevers hebben deze meren voor het Hollandsche oog op de door bergen ingesloten buitenlandsche meren voor. Dat maakt het tot een genot, met een der kleine zeilscheepjes, die of bij de Roei- en zeilvereniging of bij particuliere havens gemeerd liggen, op de meestal kalme wateren der plassen te spelevaren. Wij hadden het voorrecht door den heer J. Goossens uit Utrecht, den bekenden liederzanger, die met zijn luit 's winters door Nederland trekt om propaganda voor het Nederlandsch lied te maken, te worden „rondgezeild”. Er stond dien middag bij een helderen hemel en een warm zonnetje, een vrij sterk briesje, zoodat het broze scheepje, de „Louise”, nu en dan op zijn kant stond, het donkerblauwe water in zilveren splinters tegen den boeg opspatte en onze haren en wangen lekker besproeide; doch bij de heerlijke rust die van den stuurman uitging en de kalmte waarmee hij zijn bevelen gaf voor het omgooien van zeil of fok, wanneer

wij door de prachtige, vaak heel nauwe kreken van den eenen plas in den anderen laveerden, was er geen oogenblik vrees noch angst bij ons, ongeoefende zeilers. Wij luisterden naar het gezang der vogels, genoten van de groote verscheidenheid van de flora, staarden bewonderend in het nu eens donker dan weer lichter getinte water, — dat in dit opzicht aan het Garda-Meer herinnert — en gaven ons rustig over aan het zoet gemijmer, dat de ons omringende schoonheid in ons opriep. We werden vervuld van dankbaarheid voor onzen gastheer, op wiens compas wij alle schoonheden van de plassen in rustige zelfgenoegzaamheid konden genieten. De gemakkelijke zekerheid waarmede zoo'n klein vaartuig, een scheldejol, hier bestuurd werd, moge anderen evenwel niet tot onvoorzichtigheid verleiden en niet doen denken, dat het zeilen hier zoo eenvoudig is, wijl het water, hoe ondiep meestal, gevaarlijke diepten heeft, wat noodlottige gevolgen kan hebben. Doch de meeste zeilers hier zijn door lange ervaring met het water en de wind vertrouwd. Want wie hier begint te zeilen, krijgt er niet licht genoeg van, en gevoelt er zich zoo thuis, dat hij er in den blinde den weg leert kennen bij alle weersgesteldheid, waarvan ieder zijn eigenaardige bekoring, doch ook zijn eigenaardigheden van wind meebrengt. Wie eenmaal op deze plassen gezeild heeft, komt er terug, of wordt zelf zeiler, om zich door de eigenaardige geheimenissen dezer wateren te laten imponeeren en bekoren tevens. ☼ Het is een opmerkelijk verschijnsel ten onzent, dat, waar schilders zich vestigen, weldra het publiek neerstrijkt om „roet in het eten te gooien” en met hun meestal zoo leelijke landhuisjes de natuur te bederven. Men heeft dat in Oosterbeek, in Laren en Blaricum gezien, doch het „land van Gabriel” is er tot dusver voor gespaard gebleven. Het is gelukkig nog slechts door fietsen en helaas met auto's te bereiken, die er dan ook een druk, doch niet al te druk gebruik van maken. Een autobus voorziet in het verkeer tusschen Hilversum en Loosdrecht, en het schijnt dat de verkeersbehoefte hieraan voorshands meer dan genoeg heeft. Zoo bestaat er kans dat dit prachtige stuk natuur voor de ware natuurbewonderaars ongerept blijft. Want deze natuur is geen schoone, die op het eerste gezicht bekoort en zich direct aan u overgeeft. Zij wil, als de kunst van Gabriel, langzaam genoten en veroverd worden. Wie van Hilversum uit per fiets de plassen rondrijdt — wat een natuur-genot vol verscheidenheid biedt — en het „Land van Gabriel” leert kennen, proeft er overal Gabriel. Hij herkent den Molen uit het Rijks-Museum, die thans in de Collectie-Drucker opgehangen is, en behoeft, als hij de Vischnetten en andere schilderijen, die op de Jubileum-tentoonstelling in het Stedelijk Museum hingen, gezien heeft, niet meer te vragen, waar Gabriel den Mutsert haalde. ☼ Wie Gabriel's kunst wil waardeeren en daardoor de schoonheid der Plassen, komt van zelf tot vergelijken, en zal er niet ons heeft geopenbaard, maar hij zal de schoonheid van die plassen intenser en voor altijd waardeeren. De Plassen zullen willen zien. Kortom, ge zult aan rijkdom van inzicht in de natuur en aan gevoel voor het schoone gewonnen hebben. ☼

Foto P. J. Siewers.

DE LOOSDRECHTSCHEN PLASSEN. DE EERSTE PLAS, MET GEZICHT OP OUD-LOOSDRECHT.

Hoe deze Plassen ontstaan zijn en wanneer, is een moeilijk te beantwoorden vraag. Wanneer men op verkenning uitgaat, wordt men „van het kastje naar den muur”gezonden, zonder resultaat. De eene zoogenaamde deskundige adresseert u aan den ander, zoodat men ten slotte tot deze gevolgtrekking komt, dat ten opzichte van het ontstaan, de geschiedenis en het eigendomsrecht op de Plassen, het kadaster totaal in de war is. Er woont een vischhandelaarster, die, naar men zegt, er alles van moet weten, doch haar wijsheid uit zich alleen als iemand den euvelen moed zou nemen op of aan het water te bouwen. Dan laat zij haar z.g. rechten gelden met de bedreiging van een proces. En daar het in den volksmond heet, dat zij alle papieren bezit, ten opzichte van het eigendomsrecht der Plassen, gooit iedereen het liever met haar op een accoordje dan een langdurig proces met haar aan te vangen. Overigens is juffrouw Freese een zeer beminnelijke weduwe, die u heel vriendelijk te woord staat, doch met wie het als het er op aankomt toch geen al te vroolijk kersen-eten schijnt te zijn, wat door haar houding de onge-reptheid der Plassen ten goede komt, ons ten slotte volkomen koud kan laten, eigenlijk te prijzen valt. ☼ De Plassen, die in het begin der 18de eeuw ontstonden en langzamerhand grooter werden, waren voor dien tijd veengronden, waarvan de turf gemaakt werd en nog hier en daar gemaakt wordt. Deze uitgegraven venen zijn langzamerhand onder water geloo- pen en ontvingen bij hoog water vermoedelijk wel water uit de dicht bijgelegen Vecht. Het water schijnt op sommige tijden van slechten invloed te zijn op den waterboezem van de om- liggende streken. Vandaar dat wijlen de ingenieur H. L. Obreen, vroeger hoofdredacteur van De Telegraaf, zich er voorge- spannen heeft om de Plassen drooggemaakt te krijgen, wat tot dusver zonder eenig succes is gebleven. Ik kan niet beoordeelen in hoever Obreen hier voor een noodzakelijk werk in het alge- meen belang in de bres sprong, doch zou het met duizenden betreuren, wanneer zijn wensch in vervulling mocht gaan en dit stuk natuur, misschien wel een der schoonste van ons land, zou moeten verdwijnen. Want meren, die met de schoonste in het buitenland kunnen wedijveren, hebben we niet al te veel. ☼ Voor de zeilers, roeiers, zwemmers zou het een ramp zijn, doch ook menig schilder, die er thans nog de motieven voor zijn schilderijen vindt, zou er ten zeerste door gedupeerd zijn. Behalve Bernard van Beek en Ritsema, twee oud-leerlingen van Gabriel, werken er geregeld Smeerdijk, Smorenburg en Wilterdink. Den laatsten tijd ook Ernest Leyden, die in het Muijeveld bij Nieuw-Loosdrecht een huis met atelier liet bouwen, een soort Indisch huis, op een der mooiste plekken aan de Plassen. Ik zag echter nog geen enkel schilderij dat op deze nieuwe omgeving geïn- spireerd is, en ben dus zeer benieuwd, wat deze talentvolle moderne schilder het beroemde „Land van Gabriel” voor zijn kunst zal weten af te winnen.

v. H.

MOOIE STEENEN.

HET heet hier en daar, dat de klimmende belangstelling voor onze zwerfsteenen iets is van den laatsten tijd, een soort modegril bij de algemeene interesse voor de natuur. Op psychologischen grond moèt echter de breede schare van menschen met uitgesproken neiging tot gebeurlijkheden, belangstelling voelen voor de geschiedenis van het ontstaan der aarde, der bergen, der steenen, zoodat zij, met het onderwerp in aanraking gebracht, dadelijk gereed is met te vragen: hoe? of: waardoor? ☼ Dat onze keien ook een aesthetischen kant vertoonen, is weinigen nog opgevallen, of het moesten onze kinderen zijn! Die vinden altijd in het grint en op de hei mooie steentjes, welke ze bewaren in een lucifersdoosje of hopjesblikje. Laten we straks eens vragen of de kinderen het weer niet bij het rechte eind hebben. ☼ Dat onze voorouders werden aangetrokken door de groote zwerf- blokken op onze uitgestrekte heidevelden, blijkt alreeds uit het feit, dat Prins Maurits, die in 1591 als een stormwind door het land vloog, en Zutphen, Deventer, Delfzijl en andere steden den Spanjaarden ontrukte, onderweg last gaf, een der fraaiste steenen naar Den Haag te doen vervoeren, opdat men daar studie zou maken van den aard en de herkomst dier keien. Van den uitslag van het onderzoek van den steen zelve werd sedert dien niets vernomen: men kan er zeker van zijn dat die kei den geleerden heeren zwaar op de maag heeft gelegen! Want van de herkomst kreeg men pas in de jaren van Staring, laat ons zeggen omstreeks 1850, eenige zekerheid, na tal van gissingen en vooral vergissingen! De beroemde De Luc beklom in 1778 nog den Martinitoren te Groningen, om met een verrekijker den omtrek af te zoeken naar het vaste gebergte, waar onze keien konden zijn afgerold! ☼ De betrekkelijke leelijkheid van de reuzen onder hen, belette niet, ze hier en daar op een voetstuk te plaatsen, bij een kerk, op een marktplein of aan een poort, o.m. te Amersfoort, Hilversum, Ootmarsum, Borne, Delden, waar groene algen en mos zorgden voor een uiterlijk, dat paste bij hun hoogen ouderdom, waarover slechts relatief meningsver- schil bestond. Dat zoo'n oeroude getuige van den IJstijd voor een gevoelig tuinarchitect het thema kan zijn voor een schoone harmonie van steenen en rotsplantjes, schijnt nog niet doorgedrongen te zijn tot de gemeentebesturen, die hoogstens den stadstuinman wat bloemetjes er om heen laten zetten. ☼ Maar ik wilde 't hebben over de mooie keien, die we — gelukkig nog ongevraagd of gaarne toegestaan — kunnen oprapen in onze zandstreken, bij grintgraverijen, overal bijna waar de gele brem en de parse heide groeien, vooral waar blanke berken en grillige jeneverstruiken nog niet zijn verfonfaaid door brooddronken dagjesmensen. ☼ Wie al eens had opgemerkt, hoe lief de combinatie van het trio bloemen, mos en keien kan zijn, heeft stellig reeds zoo'n mooien witten steen meegetorst, onder voortdurenden spot van metgezellen, die toch later ook wel erkenden, dat het

kind van vele zorgen niet ondankbaar was, zoo'n „marmarsteen" toch wel aardig staat en zij er ook eens een paar zouden zien te krijgen. ☞ Nu is die „marmarsteen" geen marmar, maar een kei van witte kwarts, een zeer naaste verwante van bergkristal, dat helder kan zijn als uw geslepen glaswerk en voor enkele jaren zeer in zwang was als imitatie-diamant, onder den naam Rijnkiezel in Aken, Valkenburg en elders werd verkocht, en spoedig door de glasindustrie werd achterhaald! In uw kwartskei zitten echter onnoemelijk vele en zeer kleine luchtbelletjes, die het licht terugkaatsen en daardoor den indruk wekken, dat de steen wit gekleurd is. Soms zitten er bovendien nog mooie puntige zuiltjes in van glasheldere bergkristal; zoek maar eens goed in holten en spleten, sla elders eens een exemplaar kapot, als ge meer steenen bij elkander vindt en 't er dus eentje lijden kan. ☞ Licht vindt ge dan ook wel een steen met fijne, glinsterende schubbetjes van mica er in, ge weet wel, dat onbrandbare dunschilferige goedje, dat in onze haarddeuren en vulkachels zit en het vuur zoo prettig door laat schijnen. In steenen op de heide doet die mica zich soms voor als zilver, ook wel als goud, wat menigeen van de wijs heeft gebracht; vooral wanneer zoo'n steen tot gruis was verweerd, zoodat bij 't graven in den bodem het zand metaalachtig glinsterde, werd de gedachte gewekt aan goudzand, en zoo doken ook voor enkele jaren nu en dan berichten op over vondsten, door fantasie aangevuld, tot goudvelden, maar uitlopende op niets. Ook bij Amersfoort heb ik tweemaal ondervonden, hoe de arbeiders zich door verweerde glimmer bij den neus lieten nemen (Zie: Delevende Natuur, Dec. 22). ☞ Tal van keien op de heide bevatten glimmer, waarvan de doorzichtige kleurloze variëteit eigenlijk alleen mica heet. Sla eens een stuk van een graniet af, of gooi een niet te groot exemplaar kapot tegen een groo-teren steen, dan zult ge de glimmer pas in al haar pracht aanschouwen. ☞ Een graniet hebt ge gauw genoeg te pakken: een vrij gelijkmatig gekorrelde steen, grijs of roodachtig, waarin ge op de breuk minstens drie soorten mineralen kunt ontdekken: te onverweerde, onregelmatige glasachtige korrels, bestaande uit kwarts, die we al kennen van onze witte kei; 2e grijswit, rose of rood gekleurde blokjes, bestaande uit veldspaat, welke op de breuk frisch gekleurd zijn en met rechte kanten vaak afbreken, terwijl ze aan het buitenvlak van den steen grootendeels verweerd zijn tot een min of meer krijtachtig product; 3e de glimmerschubbetjes, in platte en hakkelige pakjes bijeen, en meestal zwart ziende. Vindt ge naast die zwarte partijtjes ook nog zilverachtige loovertjes, dan hebt ge waarschijnlijk tweeglimmergraniet te pakken en wordt ge

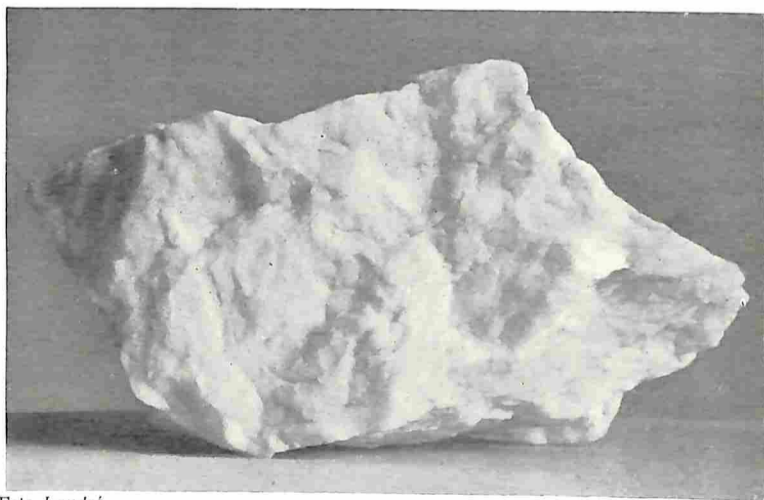

Foto Landré.

MELKWITTE KWARTS, ALS HET MOOISTE MARMAR.
ZWERFSTEEN VAN MAARN.

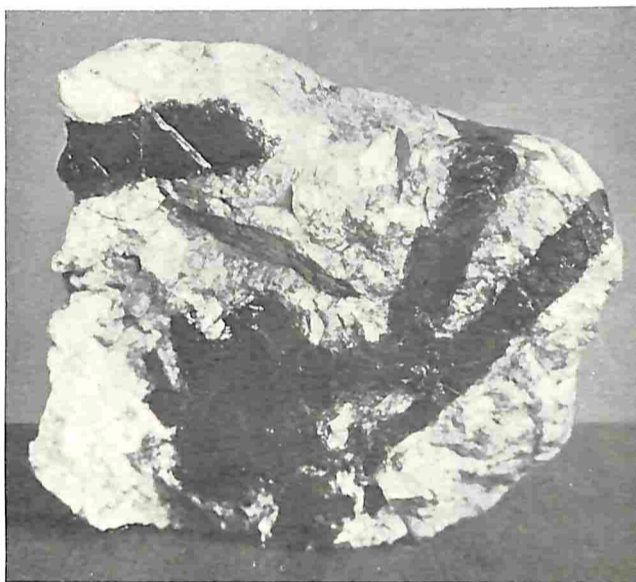

Foto Landré.

STANGEN EN PLATEN MICA IN GROVE
GRANIET.

ZWERFSTEEN VAN AMERSFOORT.

bezitter van een lang niet algemeene zwerveling. ☞ Zeer zelden komen hier keien voor, waarin de glimmer in groote stangen of platen is afgescheiden, zooals de middelste afbeelding op deze blz. laat zien: wellicht is deze steen een unicum in ons land, zoodat we voor vervan-

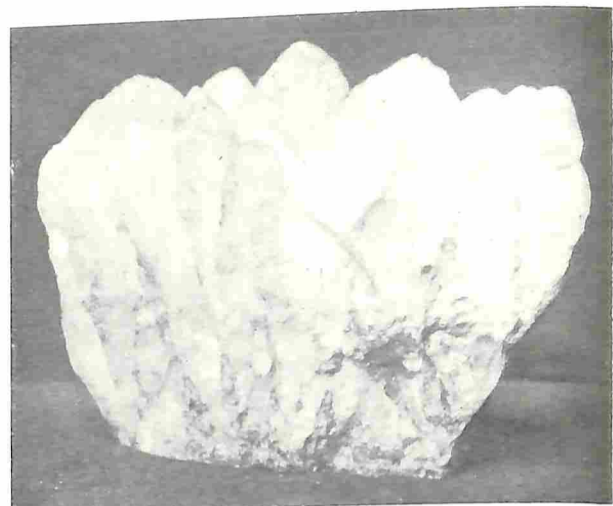

Foto Landré

EEN KROON VAN BERGKRISTAL VAN
ONZEN BODEM.

BROK VAN EEN ZWERFSTEEN VAN
AMERSFOORT

ging van de mica in onze kachels hier maar niet moeten zijn — uit een aesthetisch oogpunt beschouwd! ☞ De steen van de afbeelding is een prachtexemplaar, fraai van teekening door die vingerdikke glimmerstangen en platen, en mooi van kleur door de bleekrose veldspaat. Wat een rust moet er geheerscht hebben in de heete mineraaloplossing, en hoe snel moet de afkoeling hebben plaats gegrepen, opdat zulke groote kristallen zich konden vormen! Een vaak nog wel groo-tere, als tafelborden! ☞ Niet altijd was het ontstaan of de levensloop van de glimmer zoo rustig. Soms speelden zich geweldige gebeurtenissen in het leven of reeds bij de geboorte af. Zie daartoe eens naar de bovenste afbeelding op blz. 499 waarop de golflijntjes worden gevormd door gerimpelde glimmerlaagjes. Deze zwerfsteen is een Zweedsche glimmerschist. Een prachtig natuurproduct, met het uiterlijk van oud goud, en bijna geheel bestaande uit glimmer. Mede ten prooi geweest zijnde aan den geweldigen zijdelingschen druk, waardoor uitgestrekte gesteentelagen werden opgeplooid tot hooge gebergten, kreeg de glimmerschist bij de buigzaamheid van het mineraal, zelf plooiën als een mutskant, het proces der krachten aldus registreerende. ☞ De steenen spreken! Zie, hoe de volgende afb. op bladz. 499 weer van een heel andere geschiedenis verhaalt, van het wonder: steenen in steenen. Door rivieren werden grint- en zandlagen in banken afgezet, deze kwamen door bodemverheffing droog te liggen, verhardden gezamenlijk tot gesteentelagen. Een rivier, Maas of Rijn, nam er brokken van mede en zette die in onze streken af, toen hier nog geen menschen woonden en onze zand- en grintgronden nog rivierbanken waren. Thans rapen we die stukken van de Ardennen en het Rijnleisteengebergte hier soms nog op, zooals de in het midden van blz. 499 afgebeelde puddingsteen, die, met zijn typischen naam, altijd reeds de opmerkzaamheid trok. Mooie exemplaren vindt men er onder, met allerlei soorten van steenen er in. In de verzameling van ondergeteekende is er zelfs één, die ook den vorm van een pudding heeft. ☞ Puddingsteenen zijn wezenlijk interessant en soms heel mooi, maar in beide opzichten winnen het hiervan de breksies, met hun Italiaanschen naam, welke van toepassing is op sommige sterk gaderde marmers, die duidelijk zijn ontstaan door verbrijzeling van het gebergte. Ook onze breksies vertoonen hetzelfde karakter, al demonstreert zich dit niet zoo regelmatig, in hoofdzaak ruitvormig. De hoekige brokken in het gesteente passen dikwijls zoo aardig aan elkander, dat men met een oogopslag ziet, te

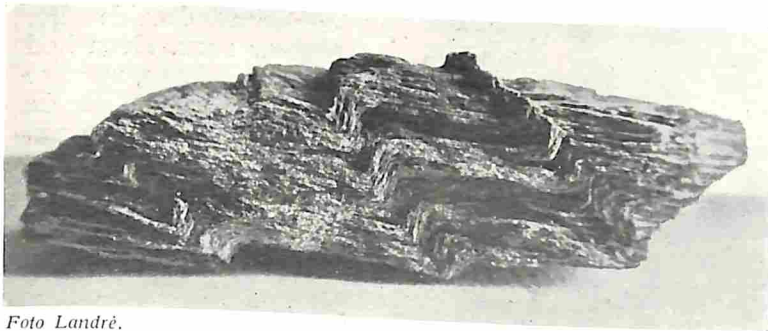

Foto Landré.

GEPLOOIDE GLIMMERSCHIST.
ZWERFSTEEN VAN MAARN.

komt. Vies, slikkerig, kleiachtig verweerd, kost het moeite en een paar emmers water, om den harden kern er uit te halen; slaan we dien echter door midden, dan hebben we kans op de mooiste fossielen: schelpresten, zeshoekige netwerkjes van een koraal — uw honigraat! — zeeleliebrokjes, welke meestal sterretjes vormen, en allerlei andere fossieltjes. Zie de afb. op blz. 500 beneden. ☞ Op een gemakkelijker manier, n.l. door een flinke gezonde wandeling over de Drentsche heide of een marsch door den Achterhoek van Overijssel, kunt ge misschien in 't bezit geraken van een alleraardigst fossiel, waaruit een bijzonder mooie presse-papier is te maken, door het te lijmen op een platten schuifsteen, een plankje of een stevig lapje. Ik bedoel een fossiele zeeëgel, een matgrijs, wit of geelachtig ding ter grootte van een mandarijntje, dat ook wel eens uit een grintgraverij te voorschijn komt of uit de Limburgsche mergelgroeven en vuursteenhoopen langs de wegen in 't Geuldal. Schildpadden noemen de arbeiders ze daar, en ze lijken er ook veel op. Langs onze Noordzeekust kunt ge kennis maken met het heele dier. Daar spoelt nu en dan een dood zeeëgeltje op het strand met zijn stekelpelsje nog aan; de stekels laten echter vrij spoedig los, de huid

doen te hebben met een verbrokkeld rotsbrok, dat door een bindmiddel weer is aaneengekit. ☞ Zie bij die mooie roode jaspis, een gesteente door den Rijn hier gedeponneerd, hoe fraai de hoekige stukjes zitten in een bedding van witte kwarts, welke als kiezelzuuroplossing de vroegere scheuren opvulde, tot bij voldoende concentratie deze uitkristalliseerde. ☞ Grote stukken roode jaspis, vooral van de bloedroode kleur, zijn zeldzaam, maar zoek eens op de heide of in een grintgraverij naar een paar van die roode keitjes, ik wed dat ge ze niet meer missen wilt, vooral niet als ge van die fraaie kwartsadertjes of bandjes hebben, of ze tot de breksies kunnen worden gerekend. Op mijn steenkast heb ik als ornament een grote jaspisbreksie liggen, en iedereen kijkt er met bewondering naar.

☞ Verbazing echter wekken de schriftgranieten, steenen waarop letters staan te lezen, heele alphabets zijn samen te zoeken. Ongelooflijk, nietwaar? Maar bekijk de afb. boven op bladz. 500 eens goed, zijn daar niet op te vinden LJVCSN en wat minder duidelijk nog andere letters? Ge moest dat „steenen ei” eens zien, 't is een bijou, een „snoesje”, teer rose, mooi rond geslepen tijdens het transport in den IJstijd van het Zweedsche gebergte af tot de Vlasakkers bij Amersfoort, een vervoer dat stellig 1000 jaren heeft geduurd, in aanmerking genomen de langzame beweging van het gletsjerijs en de betrekkelijk geringe helling, waar langs dat Landijs afschoof. In de rose veldspaat nu vormen de grijze, hakerige letterteekens van kwarts een fraaie tekening, die sinds eeuwen de bewondering, ook wel de vrees der menschen opwekte. Runenteekens, godentaal, duivelsschrift, onheilspellende symbolen — ja, wat niet al zal de onontwikkelde natuurmensch, de bijgeloovige bergbewoner, hebben gezien in deze kwartsfiguren, welke in bijzondere verbinding met veldspaat zijn uitgekristalliseerd. (Zie verder Keienboek van Schr. bl. 93.) ☞ Na dit wonder in steenen te hebben gezien, zijn we heel niet meer verbaasd, als we er ook schelpen of andere resten van dieren in vinden. Misschien hebt ge in de raamdorpels van hardsteen deze wel al zien zitten, en werden daar door u bijenraat, vlinders, sterretjes en schelpen in herkend. ☞ Ge weet zeker niet, dat die drempels uit België komen, uit het gebied van de Kolenkalkformatie, de afzetting onder de steenkolen? Daar heeft vroeger een ondiepe zee gegolfd, waarin talloze grootere en kleinere schelpdieretjes, koralen en zeelelies leefden, die na hun dood den zeebodem hielpen ophoogen, tot deze na miljoenen jaren een dikte van honderden meters had en droog kwam te liggen, deels door bodemverheffing, waardoor de kalkslib kon verharden. Door bodembeweging werden tevens de lagen opgeplooid tot bergen, waarin we de afzettingsgelaagdheid niet meer horizontaal zien, maar schuin opgericht en gerimpeld, zooals die vlak onder de citadel van Dinant hoog boven de Maas nog zichtbaar is. ☞ De rivier, welke haar eigen bedding in de Ardennen heeft gegraven, heeft in tijden van groote stroomkracht brokken van die kolenkalk meegesleept naar ons land en ze met grint en zand gedeponneerd op de zandbanken, waarop wij nog wonen, en waaruit bij 't graven nu en dan nog zoo'n stuk kalksteen te voorschijn

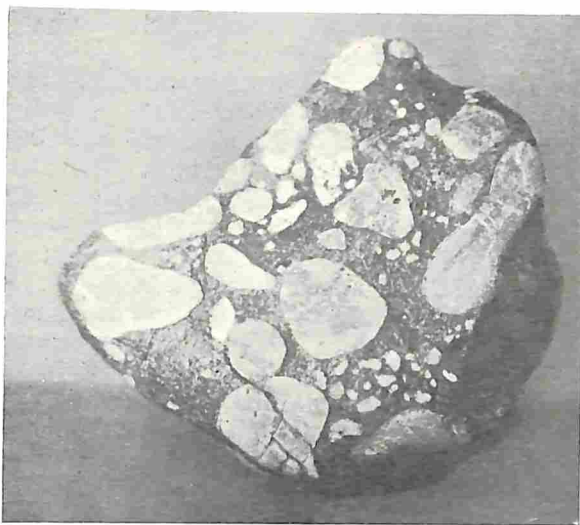

Foto Landré.

KIEZELSTEENEN IN EEN STEEN
(PUDDINGSTEEN).
ZWERFSTEEN VAN AMERSFOORT.

dend water door het kiezelslib oplossen.

verteert en zoo wordt het kalken lijfje met de vijf rijen van stekelbasementjes ontbloot, dezelfde, die we op onze fossiele zeeëgels altijd weervinden. ☞ Blijft bij rustig water het doode zeeëgeltje op den zeebodem liggen, dan zal het kalkenpantser, nadat de weke inhoud den weg is opgegaan van alle vleesch en visch, door de anale opening worden opgevuld met slib of zand. En wanneer na duizenden, misschien miljoenen jaren, de oude zeebodem wordt opgeheven en zich verhardt tot zandsteen, kalksteen of leisteen, dan kan ons verre nageslacht het zeeëgelpantser weer uit het steenen graf verlossen, waarin het wellicht in dien tusschentijd verkieseld is, d.w.z. zijn kalk heeft afgegeven en deze heeft laten vervangen door een kiezelzuurverbinding, dezelfde waaruit kwarts bestaat. Dit proces is een gevolg van de circulatie van koolzuurhoudende gesteente en van de afzetting van

P. VAN DER LIJN.

Ontvangen Boeken.

☞ Van W. L. & J. Brusse's Uitgeversmaatschappij ontvangen wij wederom een door Cilia Stoffel vertaald verhaal van William J. Long, „De grijze Wolf” geheeten, met teekeningen van Charles Copeland. ☞ De commissie der kaascontrole-stations zond ons hare uitgave: „De kaascontrole in Nederland onder Rijks-toezicht”, voor belangstellenden beschikbaar na aanvraag bij het kaascontrole-station, Westerstraat 15, Utrecht. ☞ Verschenen is de Rozengids 1923—1924 van de bekende Rozenkweekerij J. A. H. Buisman & Zoon te Heerde, een smaakvol uitgevoerd boekje, waarin o.m. eenige afbeeldingen in kleurendruk zijn opgenomen.

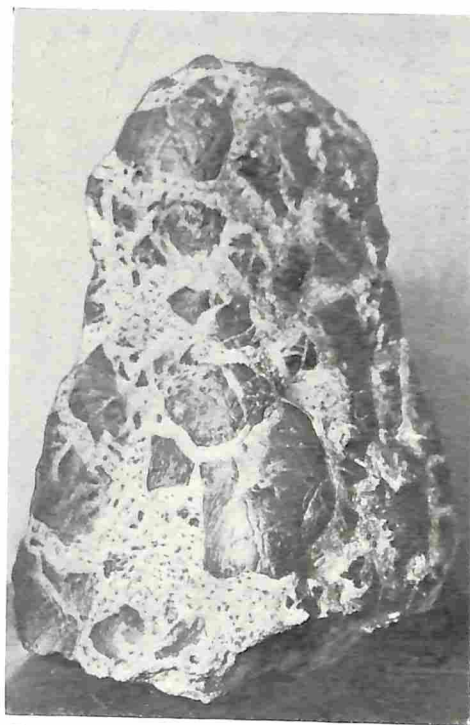

Foto Landré.

EEN JASPISBREKSIE VAN
ONZE HEIDE.
ZWERFSTEEN VAN AMERSFOORT.

DE SCHANDE.

„FRANSJE Stappers, zit je weer te suffen?“ . . . De onderwijzeres, lichtelijk geïrriteerd om het droomerige van de nog betrekkelijk nieuwe leerling, greep naar potlood en aantekenboekje, . . . dreigend. Het kind wendde, langzaam-verlegen, de grijze oogen, tot ze, soumis, turen bleven op een verwaarloosd themaboek. De andere kinderen keken spottend in haar richting. Ze vonden haar raar, want ze speelde nooit leuk mee, en ze had niet eens passende haarstrikken bij haar jurken. Ook bij het personeel van de school ging ze over de tong: een vreemd, sufferig kind, was het algemeene oordeel, maar hersens had ze, want ze maakte opstellen, zoo aardig, dat je ze zou willen bewaren. . . . Gewoonlijk ging het nieuwe kind alleen uit school naar huis. De eerste dagen was een sliertje van vier of vijf klasgenooten haar belangstellend escorte geweest, maar nu was het nieuwtje eraf en interesseerde niemand zich meer voor Fransje Stappers. Waar die zich blijkbaar niet veel van aantrok. . . . Op een morgen, toen het haar beurt was, om na schooltijd de juffrouw te helpen met het opruimen van het lokaal, raakte ze aan het praten. Er waren geen andere kinderen, en de juffrouw zat aan het tafeltje achter in de klas te corrigeeren. . . . „Dat vind ik een prettig werk, alles netjes op z'n plaats leggen“ . . . De juffrouw voltooide bruusk de blauwe streep, die ze bezig was te zetten, keek verwonderd op: „Zoo, vind je dat prettig? Deden ze dat op die andere school dan nooit, zoo om beurten?“ „O nee, daar ging alles heel anders, . . . héél anders dan hier. Dit vind ik zalig.“ Ze naderde vertrouwelijk tot dichtbij het tafeltje, wees met trots op de banken vóór haar: „Vindt U die rij nou zóó niet netjes?“ Meteen wou ze weer doorgaan, aan de tweede rij beginnen, vrezend misschien, wat te ver te zijn gegaan met die strakke juffrouw. Maar de vriendelijke stem, — veel aardiger dan de stem, die onder de les altijd zei: „Suf je weer?“ — stelde haar gerust: „Jij kunt het, hoor. Zóó keurig doen de anderen het haast nooit.“ „Ja maar ik vind het ook fijn!“ verduidelijkte ze eenvoudig. . . . Moest U thuis vaders kantoortje eens zien, dat ruim ik altijd op. . . . Mag niemand aankomen. . . . Vader is erg precies. . . . Ik krijg er wel eens een Kwattareep voor, als hij thuiskomt“ . . . „Ik wist niet, dat Fransje Stappers zoo'n klein huishoudstertje was,“ deed, heel vriendelijk nu, de juffrouw, nog altijd niet van haar verbazing bekomen. Glunderend stapte dien dag de vreemde nieuweling naar huis. . . . Maar in de volgende schooltijden kwamen weer de blijkbaar onvermijdelijke momenten van geestelijke afwezigheid. De onderwijzeres, met meer belangstelling observeerend, sinds het spontane oogenblik van openhartigheid, meende nu en dan iets weemoedigs te ontdekken om den kleinen vastberaden mond. Of daar al leed zou zijn? . . . Op een Donderdagmiddag kwam in het speelkwartier, de ophel-

Foto Landré.

EEN ZELDZAME EIVORMIGE
SCHRIFTGRANIET.
ZWERFSTEEN VAN AMERSFOORT.

dering. Naïef-verlegen draaide het kind om de juffrouw heen. Even had ze meegespeeld met de anderen, maar ze scheen iets op het hart te hebben: de juffrouw wou wel naar haar luisteren. Dat had ze immers laatst gemerkt, na schooltijd. De juffrouw was wel niet gemakkelijk, maar zij, Fransje, vond het toch wel een aardig mensch, al liepen de andere kinderen ook altijd op 'r te schelden. . . . „Misschien, heel misschien, komt vader me straks halen. . . . Hebt u vader wel eens gezien? Nee? Zoo'n groote meneer, met zwart haar. . . . Mijn eigen maatje noemde hem altijd „zwartkop“ . . . „Heb jij dan je eigen maatje niet meer, Frans?“ vroeg, vol belangstelling nu, de juffrouw. Medelijden welde in haar op. „Ik heb een nieuwe moeder, . . . of eigenlijk is die mijn moeder nog niet, . . . maar vader gaat gauw met haar trouwen. . . . Zij heeft al een ring, weet u. . . . Maar mijn eigen maatje is nog in Den Haag en o! die vind ik véél, véél liever.“ En toen peinzend met nadenkende oogjes: „Vader niet, geloof ik. Die vindt juf erg aardig. . . . Ik begrijp het niet, hoor.“ . . . De onderwijzeres, getroffen, lei even haar hand op het donkerblonde hoofd en zei: „Zeg, Frans, ga jij eens even voor me aan meneer Pieters vragen, hoe laat het precies is, wil je?“ Innig voldaan holde het kind de gang in. . . . Ze hechtte zich van lieverlee aan de juffrouw, die, met haar weinig innemend uiterlijk: de koele oogen en het ongesoigneerde, piekerige haar, van geen der andere kinderen de sympathie had. Graag deed ze nu en dan een boodschapje naar een andere klas, en ze vond het een heerlijkheid, als ze met haar eigen, botte zakmesje een punt mocht slijpen aan het blauwe potlood, waarvoor ze een heilig respect had. Een heel enkelen keer liep ze nu ook wel met een paar andere kinderen naar huis. Maar ze voelde heel goed, dat noch Suus van Laar, noch Marietje Heukels veel met haar op hadden. Ze liepen d'r maar altijd uit te hooren: „Waarom heb jij geen abonnement op de tram gehad, in Den Haag?“ . . . „Jou moeder is zeker dikwijls ziek, dat ze je nooit 's uit school komt halen?“ . . . „En hebben jullie niet eens 'n badkamer? Nou, wij wel hoor. Mijn vader zegt: „die hóór je te hebben“ . . . Wasch jij je dan altijd in een kuip? Wat armoeïg, hé Suus?“ . . . O, ze had een hekel aan die kinderen, en ze zou 't ze liefst ronduit gezegd hebben, maar ruzie vond ze verschrikkelijk, en altijd zoo heel alleen te zijn, was toch ook ellendig. Thuis aan vader zeggen, dat ze haar wilden uithooren, en vragen, of hij haar wat vaker kwam halen? „Och nee“, bedacht ze zakelijk, „Vader vindt het naar, als ik mijn nood kom klagen. . . . En hij kan er toch niets aan doen. . . . Hij luistert toch veel liever naar Juf, dan naar mij. . . . O, dat mensch! . . . Daar kwam het allemaal van. . . . Maatje, waarom ben je toch niet bij me? . . . Maatje, ik zou je toch zoo dolgraag nog eens eventjes zien, . . . heel eventjes!“ . . . „J'ai visité deux beaux châteaux“ . . . las het kind naast haar uit 'r themaschrift op. „Fransje, hoe schrijf je die twee laatste woorden?“ ondervroeg de juffrouw. Maar Fransje wist in de verste verte niet, waar het over ging. Ze had alleen stemmen gehoord in de gewone dreun van het school-alledaagsche. . . . Na het koffiedrinken, thuis, holde ze naar haar kamertje, waar ze in een roze poederdoosje een druk-op-de-knop-portretje van haar moeder bewaarde. 't Was een leelijke, grauwe fotografie, maar Fransje vereerde 't onoogelijke stukje papier als een relikwie. „Maatje, als ik groot ben, ga ik je zoeken, hoor“, beloofde ze plechtig. „Ik wil je terugvinden. . . . en dáár, . . . dáár. . . dáár!“ Na de drie klinkende kussen, waardoor ze zich wat opgelucht voelde, sloot ze, vol piëteit, het roze doosje weer in de la van haar washtafel. „Frans, als je niet opschiet, kom je te laat!“ riep een harde vrouwstem onder aan de trap. „Och. . . . hè!“ mokte het kind wrevelig in zich zelf. Dienzelfden middag maakte ze op school een opstel over „Mijn liefste bezigheid“, dat de juffrouw een paar dagen later aan de klasse voorlas. Maar er stond niets in dat opstel, wat ook maar even aan Fransje's innerlijk leven raakte. Dat bleef voor alle kinderen, ondanks hun sluwe uithooren, een gesloten boek. En staag groeide de jaloezie in het hart van Suus van

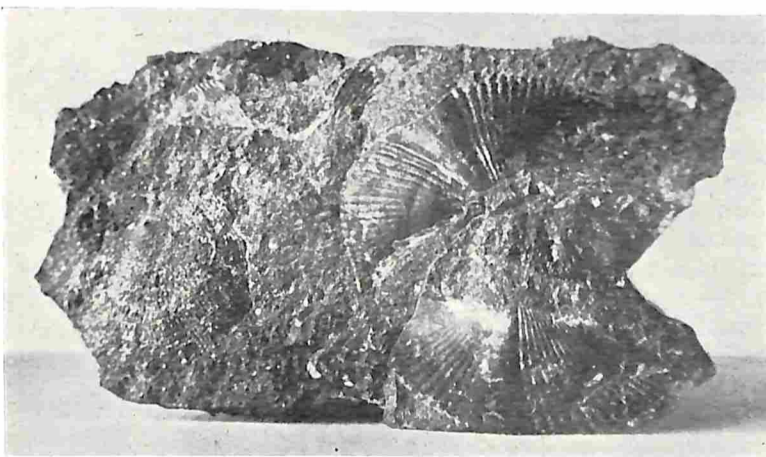

Foto Landré.

VLINDERVORMIGE SCHELPAFDrukKEN IN
KOLENKALK.
BROK VAN EEN ZWERFSTEEN VAN MAARN.

Laar en Marietje Heukels, die zich bovenmate inspanden, om dat kind van Stappers te evenaren. Ze konden haar niet uitstaan, met 'r fijne opstellen, die altijd werden voorgelezen. Moest je dat gezicht zien.... Net of ze het toch heusch 'niet helpen kon, dat ze een negen kreeg! Haar moeder gaf haar zeker nooit een beloning voor haar piekfijne rapporten.... Ten minste, ze droeg nog maar altijd diezelfde afschuwelijke zwarte strrik in d'r haar.... Hè, wat een engert!.... ☼ Intusschen merkte Fransje niet zoo heel veel van de groeiende haat in de kinderzielen. Ze was te veel bezig met haar eigen gemoedsleven en de groote zorg, om dat voor ze te verbergen. Geen van de kinderen scheen nog te weten, dat haar moeder, de kleine, vinnige juf, eigenlijk geen mevrouw Stappers was. Gelukkig maar, want zij voelde bij intuïtie, dat ze het niet weten mochten, en dat je beter aan de buitenwereld kon zeggen: „Mijn eerste moeder is dood”, dan dat je bekennen moest: „M'n maatje is wèg.”.... ☼ Plotseling, tegen den tijd van het Paaschrapport, zochten de klasgenootjes opvallend Fransje's gezelschap. Vlug-begrijpend, doorzag het kind die politiek. Och, ze wilde wel een handje helpen, een som uitleggen, wat woordjes vertalen,.... waarom niet? Het was toch ook wel prettig, dat ze wat aanspraak had op die manier.

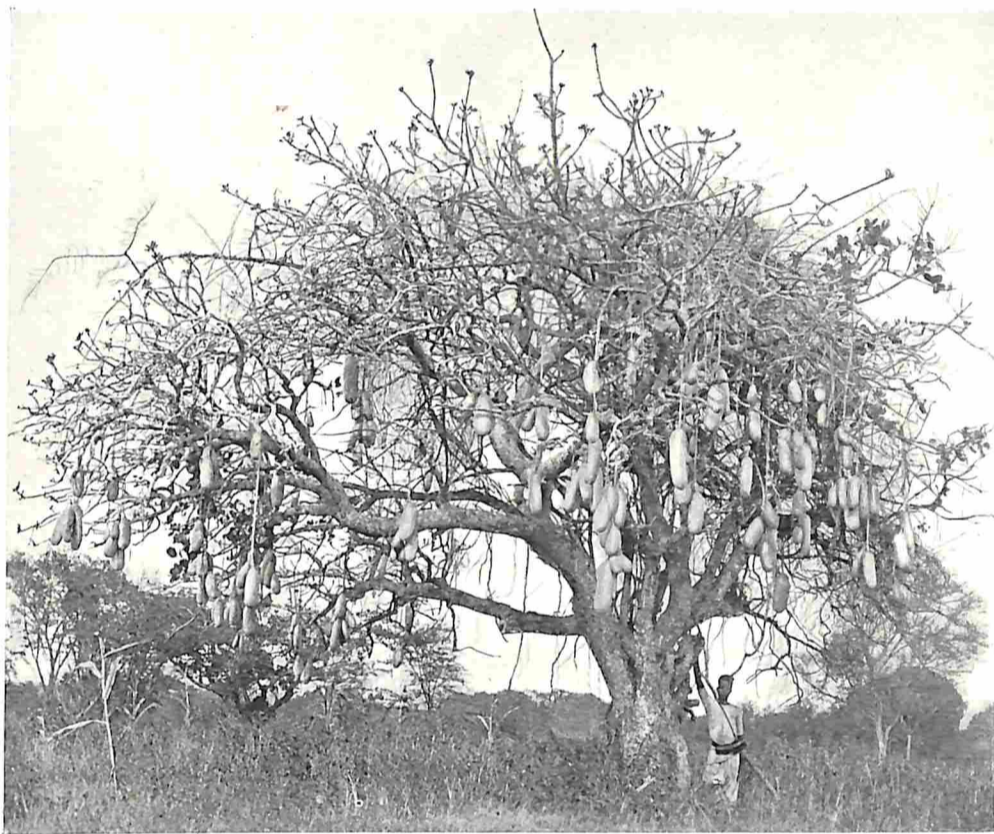
Thuis was het zoo vreeselijk saai.... Vader had hoelanger hoe minder tijd, om zich met 'r te bemoeien.. ☼ En ze hielp, en ze zei stiekum vóór, zoodat zelfs Suus van Laar, die tot de domsten behoorde, een vrij goed rapport thuisbracht. Fransje Stappers dacht met trots: „dat heeft ze toch maar aan mij te danken”.... ☼ In de eerste week na de Paaschvacantie, op een grauwen Aprilmorgen, stond de halve klas vóór schooltijd, als in samenzwering bij elkaar. De hoofden waren geheimzinnig naar voren gebogen en er lag groote ernst in de kinderoogen. Suus van Laarscheen het hoogste woord te hebben. ☼ Toen argeeloos, Fransje nader kwam gestapt, keken ze allen vol minachting haar kant uit. Woorden waren hier niet noodig: het kind begreep, dat zij het onderwerp van het gesprek was. En ze bleef wijselijk op een afstand staan, alsof ze iets zocht in 'r schooltasch. ☼ Toen de bel ging, was zij het eerst in het lokaal. De anderen schenen met opzet te treuzelen. Instinctmatig, bang voor naderend onheil, begon het kind haar boeken te ordenen, deed haar kastje open.... Een afgescheurd stuk vloeipapier lag, met potlood volgekrast, op haar inktlap. Ze las: „We hebben allemaal afgesproken niet meer met je om te gaan. Jij hebt twee moeders. En dat is een schandé.” ☼ Toen de klas binnen was, lag Fransje Stappers, onstuimig snikkend, met haar hoofd op de bank. De leelijke zwarte strik hing in den te vollen inktkoker....

LIDA VERGOUW.

LEVERWORSTBOOMEN.

AFRIKA is een werelddeel, dat den weetgierigen mensch immer boeit, niet het minst door zijn flora, welke, van een schier onbegrensde veelvormigheid, een der rijkste en wonderlijkste der wereld mag heeten. Ik behoef slechts te wijzen op de prachtige heidesoorten van Kaapland, de wonderlijke *Mesembryan-*

thema en *Crassula's* van den Karroo, de bekoorlijke bloembolgewassen der uitgestrekte Zuid-Afrikaansche velden, de merkwaardige *Euphorbia's*, *Aloë's* en nog weer andere *Succulenten* der Oostelijke en Zuidelijke landstreken, op de zonderlinge vormen van *Welwitschia mirabilis*, *Testudinaria elephantipes* (Olifantspoot) en de Kafferpalmen (*Encephalartos*), op de overweldigend weelderige flora der tropische zône, om den lezer van die wondere verscheidenheid een denkbeeld te geven. ☼ De tropische zône omvat een rijkdom van palmen en loofboomen, waaronder van de merkwaardigste vormen, zooals o.a. de Baobab of Apenbroodboom, *Adansonia digitata*, een boom uit de familie der *Malvaceae*, welker gedrongen stam een zeer hoogen ouderdom, en, volgens L u e r s s e n, een stamomvang tot 47 M. kan bereiken. Niet minder merkwaardig, zij het uit ander oogpunt, zijn de z.z. Leverworstboomen (*Kigelia*), waarvan men volgens F r a n z T h o n n e r (Die Blütenpflanzen Afrikas), tien soorten in tropisch en zuidelijk Afrika worden aangetroffen. ☼ Deze boomen ontleenen hun benaming aan de op een leverworst gelijkende, cilindrische vruchten, welke met een langen steel loodrecht uit de kroon naar omlaag hangen. Onze afbeelding geeft daarvan een duidelijk beeld. ☼ Van de Afrikaansche soorten is *Kigelia africana* Benth. in tropisch West-

EEN LEVERWORSTBOOM (KIGELIA) UIT OOST-AFRIKA.

Afrika wijd verbreid, van het stroomgebied tusschen de Okawango — Zambesi tot bovendevictoriawatervallen. De Marotsen en Beetsjoeanen noemen hem Mporoto. Hij vormt een rijk behooverden, breed uitgroeiende boom met afwisselend gestelde, oneven gevinde bladeren, met groote, in ijle trossen bijeenstaande bloemen, opgevolgd door aan lange stelen afhanginge rolronde vruchten. In Januari werpt de boom alle bladeren af, en vóór de nieuwe bladeren uitbreekt, in Maart, verschijnen de bloemen, blijkbaar op het oude hout. ☼ De *Kigelia africana* onderscheidt zich van de in Oostelijk Afrika voorkomende *Kigelia aethiopica*, welke lederachtige, grijsgroene bladeren draagt, door de donker-groene kleur harer bladeren en de toegespitste vinblaadjes, welke tevens van een meer kruidachtige structuur zijn. ☼ De bloemen der *Kigelia's* zijn rood of oranjegeel, en kunnen bij *K. africana* ruim 10 c.M. in doorsnede halen, zijn buigklokvormig met wijduitstaande slippen, waardoor de vier meeldraden, hoewel korter dan de bloemkroon, duidelijk naar voren komen. Zij vertoonen het tweelippige karakter der lipbloemigen; het geslacht *Kigelia* is ingedeeld bij de *Crescentieae*, een onderafdeeling van de familie der *Bignoniaceae*, welke onderafdeeling echter door sommige botanici ook wel bij de *Gesneraceae* wordt ondergebracht. Veel verschil maakt dit niet, want de genoemde plantenfamilies zijn nauw aan elkander verwant, en beide behooren tot de groote orde der *Labiati*floren. ☼ Beide verwante plantenfamilies, de *Bignoniaceae* en de *Gesneraceae*, omvatten meerdere soorten met wonderlijke vruchten. Ik herinner uit de eerste familie o.a. aan de *Catalpa's* met lange, peulvormige vruchten, die hier echter zelden rijp kunnen worden, en uit de tweede familie aan de *Martynia's* met hun harde, gemshoornvormige, ruw geribde, zwarte vruchten. Bij *Kigelia* bezitten de vruchten een dikke schaal, waarbinnen de talrijke zaden in een soort van sponsweefsel liggen; ze springen niet open. ☼ Jammer voorzeker, dat zulke merkwaardige ge-

wassen hier niet te zien zijn. Wel is het mogelijk dergelijke soorten in kassen te kweken, maar ze kunnen daarin, uiteraard, evenals zoovele andere boomgewassen uit tropisch klimaat, slechts zelden komen die soorten in zulk een enge ruimte tot bloei. In de plantentuinen onzer Indische bezittingen is dit voor vele soorten natuurlijk wel mogelijk, en zoo groeit en bloeit er in 's Lands Plantentuin te Buitenzorg ook een Leverworstboom (*Kigelia pinnata* D.C.), even zoo goed als in tropisch Afrika. ☞ Wij hier moeten ons echter met een afbeelding der plant tevreden stellen, en al geeft deze niet het leven zelf, men kan er toch een indruk van bekommen; waarom wij blij zijn haar hier te kunnen afdrucken.

A. J. VAN LAREN.

DE CYCLADEN.

EEN landschap waar de plantengroei zoo schaarsch is, dat de boom maar bij uitzondering den toon aangeeft, en waar kleine plantjes zich zoo bescheiden gedragen, dat eerst als hun geur de aandacht getrokken heeft, de rijke verscheidenheid wordt opgemerkt, zulk een landschap zou eentonig worden, als niet de aarde beschikte over andere sieraden, rijker en schitterender dan groen en bloemenpracht. In den Griekschen Archipel toont zij een bijzondere kant van haar veelzijdige begaafdheid, die ook de steenen weet te doen spreken. Daarbij kan zij den menschen slechts dankbaar zijn, die veel eeuwen lang boschbouw hebben verwaarloosd, en nauwgezet hebben opgestookt, wat uit zichzelf groeide: nu wordt de kantige berglijn door geen omzoming van bosch verdoezeld. Scherp als van een bouwwerk loopen de lijnen langs de klare lucht, en de naakte rotsen hebben vrij spel voor hun kleurensymphoniën. Moeder Aarde beschikt hier over onbepaalde hulpmiddelen. De afwisseling van gesteenten geeft haar dezelfde vrijheid als weldezelfde palet aan den schilder. Dezelfde bodem, die een uitgezocht materiaal oplevert voor bewerking in het klein door menschenhand, marmer, niet met de blauwe aderen en den suikerbrodtint van de bekende Italiaansche soorten, maar warmdoorschijnend als het menschelek lichaam zelve, met glinsterende kristalschilfertjes doorpoeijerd, — deze bodem leent zich ook bij uitstek voor de groote schepping der natuur, het lange, rustige bergprofiel, het natuurvoorbeeld van den klassieken tempelgevel. De beperking, die de kunstenaar zich oplegt, blijkt ook in den algemeenen opzet: niet te dicht opeen vertoonen zich de eilanden van Grieksche Polynesië, „*menus fragments épars dans la splendeur abstraite et fluide de deux infinis*”. Toch ontbreekt het deze rijke geefster niet aan warm temperament. Lang voordat de listige mensch het vuur stal van de goden, als onmisbaar hulpmiddel bij het handwerk, kende zij de wonderwerking van den gloed. Veelsoortig materiaal werd vermengd in den smeltkroes tot hevige hitte, en barstte dan omhoog en ziedde op uit de koele zee. Dan was er een nieuw eiland in den vorm van een groot mengvat, den krater, waarin weer nieuwe smeltproeven zouden worden genomen, — zoodat na eeuwen, als gedeelten van den kraterrand zijn ingestort en de zee toegang heeft gekregen, in het midden

van den gebroken ring nieuwe eilandjes opduiken, van anderen vorm en kleur dan hun oudere stamverwanten. ☞ Dat is de geschiedenis van het eiland Thera (Santorin), de verklaring van buitengewone mogelijkheden. Daar kan het tooverachtige lichtspel gespeeld worden, waaraan zon, lucht en dampkring. Als de lage zonnestralen breken door den dampkring, beginnen de rotsen te leven in een eindeloze wisseling van kleuren en tinten. De symphonie wordt zoo gedirigeerd, dat men in de eenheid van het geheel de afzonderlijke stemmen kan onderscheiden: als basso ostinato de donkere klank van onafgescheiden lavalagen; in de hoogte juicht de sopraan van blinkendwitte puimsteenvelden; de leidende stemmen worden omspeeld door moiré satijn glanzende van wisselende kleuren; bij de grens van land en water spatten de golfvrienden hun lichtsprankelend pizzicato. ☞ Natuurlijk is dit muziekfeest niet dagelijks te beleven; maar de eilanden aan de oude wereldzee hebben den reiziger meer te geven dan schoonheid van landschap. Van het neolithische tijdperk af hebben de eilanden hun rol gespeeld in de wereldgeschiedenis, soms

Foto F. Boissonnas.

DE CYCLADEN.
IN DE HAVEN VAN THERA (SANTORIN).

een hoofdrol, dikwijls als een bescheiden figurant; door dit op den achtergrond treden hebben zij historische herinneringen bewaard, die elders al lang zijn weggeveegd. De liefhebber van folklore zoekt hier niet te vergeefs. De reiziger die in het havengeboelte van den Piraeus voorloopt „de Grieken” meende te leren kennen, komt op de eilanden weer op adem, als hij de zuivere Grieksche menschentypen ontmoet, met de kinderlijke nieuwsgierigheid, maar ook de gulle gastvrijheid, met de patriarchale opvattingen als van Odysseus en Nausikaa gezender nagedachte niet. ☞ Zelfs het gesteente heeft meer te geven dan pralende kleurenpracht: de historicus gedenkt dankbaar de goede zorgen van de puimsteenlaag op Thera, die vazenscherven uit de 16e eeuw v. Chr. zoolang heeft bewaard, totdat de tijden rijp waren en de belangstelling voor nauwkeurige historische feiten haar hoogtepunt had bereikt. Deze ontdekking wordt ook door den geoloog gewaardeerd, die zelf niet zoo nauwkeurig de vulcanische uitbarsting zou kunnen dateeren. ☞ De oude handelsgeschiedenis krijgt inlichting van het gesteente van Melos, geologische zuster van Thera. Dit krateriland bevat obsidiaan, een vulcanisch glas, waarvan de oude eilandbewoners met toenemende vaardigheid scherpe splinters tot een lengte van 15 c.M. afspleten, die vóór het algemeen gebruik van brons werden verhandeld als scheermessen, pijlpunten en tanden van de dorschlee. De groote afstanden, waarop deze obsidiaaninstrumenten van Melos gevonden zijn, tot in Egypte, op Sicilië en Sardinië, zijn een vermaning om den ondernemingsgeest der scheepskapiteins tusschen de jaren 4000 en 1000 v. Chr. niet te onderschatten. De grillige vormen van de rotsen op Melos toont de afbeelding op de volgende bladzijde. ☞ Wie bij het prijzen van weinig bekende natuurpracht soms terugdeinst bij de gedachte aan de zwermen van sight-seeing trips in de toekomst, behoeft hier zijn lofrede niet te matigen, want zeer toegankelijk zijn de eilanden niet. Bekend zijn de verhalen van archeologen, die weken lang op Delos de gevangene waren van den hardnekkigen Boreas; bij andere eilanden, die prat gaan op vaste stoombootverbindingen, doet zich de eigenaardige moeilijkheid voor, dat Grieksche booten zeker niet varen op het uur, dat is vastgesteld, en dat zij soms

toevallig aanlanden bij de plaats, die de dienstregeling aangeeft. De beste manier is op een eigen schuit in zee te gaan: de afbeelding op bladz. 502 toont den kleinen tweemaster in de haven van Thera, waarmede een gezelschap Zwitsers een kruistocht door den archipel heeft gedaan, vooral om den kunstenaar photograaf Frédérique Boissonnas uit Genève gelegenheid te geven naar hartelust te kijken. Wie in de atmosfeer van het eilandrijk wil komen, leze het reisverhaal van D. Baud-Bovy, die met het geoefende oog van den bergbewoner de natuur beschouwt en een poëtische beschrijving geeft van hun gevaarlijke zeilvaarten en vermoeiende bergtochten. Dan snuift men de geur van dennen, gekruid met zilte zee-lucht, dan krijgt men een kijk op de structuur van het bergland en op de wijze van reizen, niet veel anders dan in de oudheid, langs smalle bergpaden op een rijdier; met een hotelwezen, dat van oudsher op gastvrijheid berust. Men ziet, dat nog altijd het zeeschuimersgevaar bestaat, zoodat de vreemdeling, evenals in de Odyssee, met vragen van wantrouwen wordt ontvangen, maar daarna ook met vruchten, pasgeschoten patrijzen en dikke melk wordt overladen. De opmerking over de klare doorzichtigheid der lucht, die afstanden doet verdwijnen, is leerzaam voor het begrip der Grieksche plastiek: daardoor zijn de kleine ruiters van het Parthenonfries niettegenstaande de groote hoogte zonder kijker duidelijk te onderscheiden. ☼ Onze drie afbeeldingen geven slechts een gebrekkig denkbeeld van de groote verzameling waaraan zij zijn ontleend, vereenigd in het prachtwerk van Boissonnas: *Des Cyclades en Crète*. 1) Op het gebied van B u i t e n is deze uitgave een bijzondere gebeurtenis, een „ouvrage de grand-luxe”, gewijd aan landschapsschoon.

G. VAN HOORN.

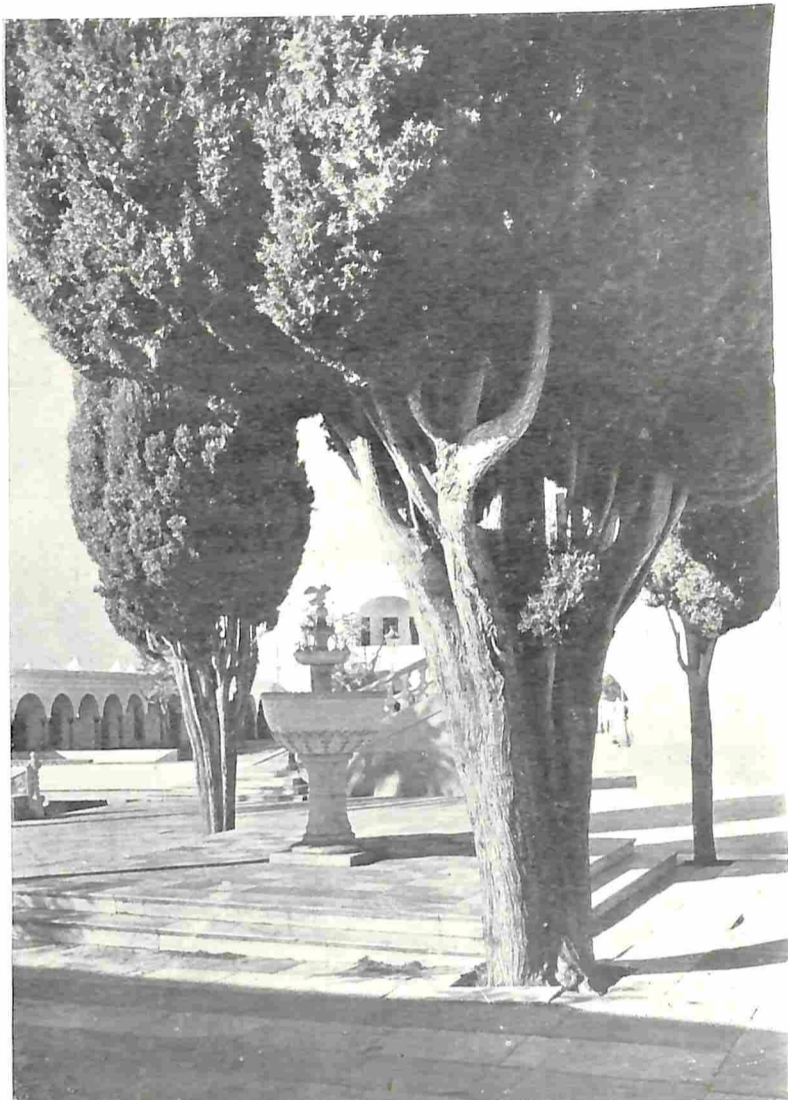
1) Door de Société française de Géographie is dit werk bekroond met den prix A. Molténi voor 1923. Een exemplaar, dat tijdelijk in het Kunsthistorisch Instituut te Utrecht verblijft houdt, wordt door den schrijver, na voorafgaande aanvraag, aan belangstellenden getoond.

GERRIE

door J. VAN DER VEEN.

I.

„T Zal me benieuwen of Henk nog komt”, zei Arda met iets ontevredens in haar stem. „Hij zal het wel weer te druk hebben, en het gezelschap van stapels boeken prefereeren boven dat van zijn domme vrouwtje”. ☼ We zaten elk in een strandstoel dicht bij de zee en keken naar het spelen der kinderen, die met bloote beenen door het water scharrelden. Ik maakte voor de zooveelste maal bij mezelf de opmerking, dat ik Henk niet kon begrijpen. Als zoo'n vrouwtje het mijne was, geloof ik niet, dat ik me liever in een droegte zakenherrie zou verdiepen, dan gezellig met mijn vrouwtje uit te gaan. Maar dat was nu eenmaal zoo niet. Ik was de vuurvaste vrijgezel, die het onbeperkte vertrouwen bezat van al mijn getrouwde vriendinnen en evenzeer van haar echtgenooten. En daarom kon ik me thans verlustigen in het opwekkend gezelschap, in de vriendelijke glimlachjes en de uitingen van de onberekenbare en zonder twijfel eenigszins lichtzinnige natuur van het jonge vrouwtje van mijn vriend Van Druijn. En daarom was het ook mijn plicht, haar te troosten met al de verstandelijke meerderheid, die mijn ernst en mijn leeftijd — ik was zes jaar ouder dan mijn vriendin — me verschafte. ☼ „Dat is nu eenmaal het lot van een vrouw, wier man een belangrijke en verantwoordelijke positie bekleedt. Neem het leven, zooals het is. Geniet van het aanzien, dat je man zich verworven heeft, leef met zijn werk mee, ook als hij niet bij je is, en geniet op dit oogenblik van het gezelschap van den vriend, die je zóó aangenaam bezig houdt, dat je over niets anders kunt spreken dan het verlangen naar een afwezig”. ☼ Ze keek me schalks aan, en toen onze blikken elkaar ontmoetten, moest ik

F. Boissonnas.

DE CYCLADEN. TINOS, VOORHOF VAN DE KATHEDRAAL.

weer bij mezelf de opmerking maken, hoe veel bekoorlijks haar persoonlijkheid had. Haar beweeglijk gezichtje met de mollig geronde wangen en de ondeugende oogen was omlijst door het glanzend donkerbruine haar; het had een kinderlijke uitdrukking, maar in haar oogen las ik, behalve de uitdagende vroolijkheid, een dorst naar levensgenieten, een ondefinieerbaar verlangen, dat ze zichzelf misschien nauwelijks bewust was, maar dat ze, in haar natuurlijke openhartigheid, liet blijken aan den vriend, wiens bovengemede vuurvastheid aan geen twijfel

F. Boissonnas.

DE CYCLADEN. HET EILAND MELOS (MILO).

onderhevig was. ☼ Toen ik dat alles overdacht, terwijl we elkaar lachend aanstaarden, voelde ik, dat ik toch eigenlijk een huichelaar was. Zóó had onze verhouding iets pikants, dat ons beiden bekoorde, en dat ik nog nimmer bij een andere vrouw in die mate had doorleefd. Maar tevens wisten we beide het in zijne gevolgen volmaakt onschuldige er van. ☼ „Je hebt goed praten,” antwoordde ze, „maar 't is niet prettig, een symptoom van verwaarloozing te ondervinden, al is het dan maar van je eigen man. Maar voor het oogenblik zal ik, in overeenstemming met je wijze lessen, me tevreden stellen met jouw gezelschap en dat van Gerrie”. ☼ Haar oogen dwaalden met een liefkoozenden blik naar haar dochtertje, dat aan de hand van een ouder vriendinnetje met haar bloote beentjes door het water plaste, en daarbij gierde van de pret. Ik volgde haar blik en zei: „Nu jij met de situatie tevreden bent, kan ik er ook weer volop van genieten. Als je een arme vrijgezel bent zonder eigen tehuis, is het een soort vergoeding, als je eens een middag met een bekoorlijk vrouwtje en een lief kindje aan de oevers van de zee kunt zitten, en in de blikken van de voorbijgangers kunt lezen, dat ze je benijden om dat dubbele bezit, waarvan ze niet weten, dat het slechts geleend is”. ☼ Ze lachte. „Goed”, zei ze, „we zullen ons een uurtje verbeelden, dat die waan werkelijkheid is”. Ze leunde zich in de kussens, schokte met de schouders en zei behaagziek: „Och, wil je even mijn kussens terecht schikken, ik rust zeer ongemakkelijk”. ☼ Ik was direct bereid, en terwijl zij zich halverwege oprichtte, deed ik mijn best, het nestje, dat zij zich in haar stoel had gemaakt, zoo gemakkelijk mogelijk voor haar in orde te brengen. Onderwijl stond een vreemdeling op eenigen afstand nieuwsgierig toe te zien naar het jonge paar, waarvan de man zijn vrouwtje zoo liefderijk verzorgde. ☼ Ik keerde me half om, wierp een schuinen blik in de richting van den vreemdeling, en zei duidelijk: „Ziezoo, vrouwtje, nu lig je hoop ik goed. En als je soms last hebt van voorbijgangers, die te veel naar je kijken, dan waarschuw je mij maar”. ☼ De vreemdeling keek plotseling voor zich en liep snel verder. Arda wierp zich achterover en lachte haar helderen schaterlach, die zoo aanstekelijk werkte. Wat was ze toch een vroolijk kind! Ik verlustigde me in de uiting van haar ongekunsteld plezier, maar keek strak voor me uit, alsof ik de reden van haar vroolijkheid niet kon vermoeden. ☼ Ze lachte maar door. „Hè”, zei ze, „dat doet goed, zoo om een of andere dwaasheid eens naar hartelust uit te lachen. Er is ernst genoeg in het leven. Henk kon vroeger ook zoo jongensachtig zijn, maar tegenwoordig wordt hij met elke nieuwe uitgave zijner firma ernstiger. Verbeeld je, gister kwam hij thuis met een boek, dat hij in vier lagen papier had verpakt. Het was een bijzondere uitgave, die hij ergens opgeduikeld had. Daar heeft hij zoowat den heelen avond mee zoek gebracht. Er was nauwelijks tijd om te eten, en zijn vrouwtje schoot er heelemaal bij in. „Een prachtwerk is het”, zei hij, „een Duitsche uitgaaf, die thans nog voor een meesterstuk kan gelden. En dat werk is voor honderdvijftwintig jaar gedrukt. Stel je voor, dat dit boek”, en hij beschouwde het met een verliefden blik, „dat dit boek honderd—vijf—en—twintig—jaren—oud—is!” En toen keek hij mij aan, alsof hij zeggen wilde: „Bij zoiets val jij natuurlijk heele-

maal in het niet”. Ik schaamde me diep, dat ik slechts vier-en-twintig jaar oud was. Toch kwam ik een beetje onder den indruk, maar plezierig vond ik het niet. O neen”, ging ze door, „ik interesseer me niet voor doode oude boeken,.... ik wou.... ik wou....” ☼ Maar wat ze precies wou, hoorde ik niet, ze zweeg, rekte de armen boven het hoofd en keek naar de blauwe verten over het water, alsof ze daar iets zocht, waar ze naar zou kunnen verlangen. Toen keek ze ineens naar haar Gerrie, en weer kwam in haar blik die teederheid, die haar blauwe oogen een prachtige rust gaf. ☼ Gerrie was een lief kind van twee jaar. Als ik me haar nog voorstel in die dagen, toen alles om haar heen vroolijkheid en teederheid was, toen ze de harde dingen van het leven nog niet kende, dan vloeit mijn hart over van medelijden. Ze had — daarover waren allen het eens — de guitige oogen van haar moeder, de blonde krulletjes bungelden grappig om haar ronde kopje, haar mondje stond altijd naar lachen en ze was met ieder direct thuis. Bijna alle gepensioneerden die in Duinoord woonden, kenden het vroolijke jonge ding, dat

lachte tegen ieder, die op zonnige dagen langs het tuintje voor haar vaders woning wandelde. ☼ Ook op dien gedenkwaardigen Junimiddag had ze vriendschap gesloten met een meneer, die naar haar had staan kijken en haar een vriendelijk woordje had toegevoegd. Haar dunne kleedje was aan den zoom nat van het zeewater, en zooals ze daar tegenover hem stond, was ze een stukje poëzie, dat geschikt was om de aandacht te trekken. Met beide handjes had ze haar dunne kleedje opgenomen en trachtte het water er uit te wringen. Ernstig stond ze daarbij toe te kijken, en als de druppels neervielen, keek ze haar nieuwen vriend aan en begon te lachen van pret. Hij gaf haar een hand en holde met haar langs het strand, hij op het droge en zij, springend en spartelend met de kleine, blanke beentjes door het water, dat het schuim in 't rond spatte. Toen ze dat een paar malen herhaald hadden, kreeg ze er genoeg van, en nu liep ze naar de plaats, waar onze badstoelen stonden, zonder zijn hand los te laten. Hij deed alsof hij niet mee wilde, maar ze scheen hem aardig te vinden en trok hem voort. ☼ Aan dit oogenblik

POORT VAN HET V.M. GROOT ARSENAAL TE BREDA.

heb ik later vaak teruggedacht, en dan is kleine Gerrie, zooals ze daar op haar kinderlijke manier bezig was, hem mee te troonen, me steeds voorgekomen al een gewillig werktuig in de hand van het noodlot, dat haar ongeluk wilde. ☼ Ik kende den vreemdeling, hij was schilder, en woonde sinds een paar maanden in mijn straat. Hij had mijne belangstelling opgewekt, en toen ik hem op een stil plekje in de duinen voor den ezel had zien zitten, hadden we kennis gemaakt, en elkaar later nog eenige malen ontmoet. Hij was Braziliaan van geboorte en had nagenoeg de geheele wereld doorgezwoven, hij kende even goed den weg in Konstantinopel als in Kaapstad, en had in zijn omgang het wellevende en opgewekte van den man, die vele menschen had leeren kennen en zich in elken kring onmiddellijk thuis voelde. ☼ Toen het tweetal dichtbij gekomen was, stond ik op en kwam hem tegemoet. „Laat ik u even voorstellen aan de moeder van uw kleine vriendin”, zei ik en wendde me tot Arda. Wat had ze toch? Op haar gelaat lag groote verrassing en ze richtte een starenden blik op den man tegenover haar.

(Wordt vervolgd).